

«Hulful Fudul» we ýürekli ýigit Hz. Muhammet

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 22 января, 2025

"Hulful Fudul" we ýürekli ýigit Hz. Muhammet "HILFU'L FUDÛL"
VE YÜREKLİ GENÇ HZ. MUHAMMED

"Beşer Peygamber Hz. Muhammed" başlıklı makalemizi[1] okuyan DİB Emekli Başmüfettişlerinden İlahiyatçı Mustafa Çalışkan, söz konusu makalede Hz. Muhammed'in "Hılfu'l Fudûl" isimli cemiyet içindeki faaliyetleri konusunda kendilerinden yaptığımız alıntılardan hareketle, hem R. İhsan Eliaçık'ın, hem de Nihat Hatipoğlu'nun, Hz. Peygamberin, yanındakilerle birlikte Ebu Cehil'in evini sarması konusundaki rivayeti abartılı bir şekilde aksettirdiklerini, üstelik R. İhsan Eliaçık'ın aktardıklarında bilgi yanlışlıkları da bulunduğunu, zira İbn Habîb'in "Hılfu'l Fudûl" konusunu "El Muhabber" isimli eserinde değil, "Kitabu'l-Munemmak fî Ahbar-i Kureyş" isimli eserinde işlediğini belirtmiştir.[2]

M.Çalışkan, e-posta kanalıyla tarafımıza gönderdiği uzunca notta, klasik siret kitaplarından onlarcasını kaynak göstermek suretiyle olayı özetle şöyle dile getirmiştir: Ebu Cehil'in (Ebu'l Hakem), Hz. Muhammed'in sert ikazı üzerine hiçbir zorluk göstermeden yabancı tüccarın hakkını (malını veya bedelini) iade ettiğini (bizzat olayın tanığı olan yabancı tüccardan) duyanların, kendisine "Yazık! Sana ne oldu böyle? Vallahi, senin yaptığın gibisini görmedik!" diye alay etmeleri üzerine Ebu Cehil onlara şöyle demiştir: "Size yazıklar olsun. Vallahi, o kapımı çalar çalmaz ve onun sesini duyar duymaz, içim korkuyla doldu. Sonra ona geldim. Öyle ki sanki başımın üstünde bir erkek deve vardı ki, onun başı, boynu, azı dişleri gibisini hiç görmedim, vallahi, eğer dediğini yapmasaydım, beni mutlaka yiyecekti" karşılığını verdi.[3]

"Beşer Peygamber Hz. Muhammed" başlıklı makalemizi tamamlamak üzere, dostum Mustafa Çalışkan'ın tarafımıza gönderdiği ve

tamamı asli ve klasik İslam kaynaklarına dayalı eserlerden istifade ile hazırlandığı anlaşılan uzunca nottaki bilgilerden bir kısmını, kendisinin de sözlü onayı ile burada aktarmayı uygun buluyoruz. Eminim ki; Hz. Muhammed'i yetim, öksüz, sığıntı, koyun çobanı, silik bir genç olarak tanıtmayı matah bir şey zanneden zevata, iyi bir cevap olacaktır.

M.Çalışkan'ın aktardıklarına geçmeden önce belirtelim ki; Ficar Savaşları hakkında vermiş olduğu bilgileri oluştururken İbn Hişam, İbn Sa'd ve İbn Habîb gibi ilk devir İslam müelliflerinin eserlerinden istifade ettiği anlaşılan Prof. Dr. Muhammed Hamidullah şöyle diyor: "...Bu Ficar Savaşlarından birinde Muhammed A.S.S., mızrağı ile meşhur savaşçı Ebû Berâ' Mulâ'ib'ul-Esinne'yi yaralamıştı...Hatta olabilir ki bu Mulâ'ib'ul-Esinne, dördüncü savaşta düşman birliklerinin kumandanıydı..."[4]

Bu rivayet de gösteriyor ki; Hz. Muhammed, gençlik yıllarında Ficar Savaşları'na katılmış; silah taşımakla yetinmeyip bizzat silah kullanmış, hatta düşman birliklerinin kumandanı olan kişiyi yaralayacak kadar ileri hatlarda görevler üstlenmiştir. Ancak İslam âlimleri, O'nu ta çocukluğundan başlayarak peygamberliğe hazırlama kaygısına kapılıp, böyle bir misyon üstlendiklerinden ve peygamber olacak bir kişinin, insan öldürme faaliyeti olan savaş gibi bir eylemin içinde olamayacağına inandıklarından, hemen başka argümanlar geliştirmişlerdir. Zira bu âlimler, söz konusu rivayeti zayıflatmak için hemen alternatif rivayetler uydurma çabasına girmişlerdir. Bu rivayetlere göre; O, katılmış olduğu Ficar savaşlarında muharip olarak görev yapmamış, sadece ikmal görevlisi olarak çalışmıştır. Başta amcaları olmak üzere; savaşan askerlere ok yetiştirmekle, düşman tarafından atılan okları toplayıp amcalarına vermekle iktifa etmiştir!

M.Çalışkan'ın, hiçbir abartıya kaçmadan, klasik kaynaklarda bulunduğu haliyle son derece sade şekilde aktardığı bilgiler bile Hz. Muhammed'in, gençliğini dolu dolu yaşadığını, gençliğin hakkını verdiğini ve daha gençliğinde lider kişiliği ile toplumda öne çıktığına işaret etmektedir.

M.Çalışkan, "Sîret, Şemâil, Ricâl, Terâcîm, Tabakât, Ensâb ve

Tarih gibi kaynak eserlere baktığımız zaman ‘Hılfu’l-Fudûl (Erdemliler) Cemiyeti’nin kurulmasının sebepleri değişik olayların cereyan etmesine bağlanmıştır. Bu olaylardan üçü aşağıda cereyan ettiği şekilde verilmiştir.” dedikten sona bu olayları şöyle aktarmıştır bahsettiği kaynaklardan.[5] Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, Zübeydli adamın mallarına el koyan zorbanın As bin Vail değil, Ebu Cehil olduğunu söylemektedir. Bkz. İslam Peygamberi, c,1, İrfan Yayıncılık, İst.2003, s, 54. Metin içindeki parantez içi bilgiler tarafımızca eklenmiştir.

■ OLAY-I

Zebîd şehrinden veya Zübeyd kabilesinden bir adam, Mekke’ye mal getirmiş. (Kuryş’in Sehmoğluları kolunun Reisi) As b. Vail, adamın malını satın almış ama hakkını vermemiş.6 Adam, ona karşı kendisine yardım etmeleri için Abdu’d-Dar, Mahzum, Cümah, Selim ve Adıyy b. Ka’b kabilelerine başvurmuş. Ama bunlardan hiçbiri, As b. Vail’e karşı ona yardıma yanaşmamış, üstelik yanlarından kovmuşlardı. Adamcağız işin kötüleştiğini anlayınca, sabahleyin gün doğarken Ebu Kubeys dağının tepesine çıkarak, Ka’be’nin çevresindeki meclislerinde oturmakta olan Kureyşlilere yüksek sesle şöyle bağırır:

“Ey Fihri ailesi! Yurdundan ve aşiretinden uzakta kalan, Mekke’de malı elinden alınan mazlum bir adama yardım edin. Üzerinde yolların tozu duruyor. İhrama girmiş, umre yapmak istemiş, ama umresini tamamlamamış. Ey Hatim’le Hacer-i Esved arasında duran adamlar! Bilesiniz Mescid-i Haram, onur ve mürüvveti tam olan kimselerindir. Hainlik ve günahkarlık elbisesini giyenlerin değildir.”

Zübeydli adamın bu hitabı üzerine Abdülmuttalib oğlu Zübeyr (Peygamberin amcası) ayağa kalktı ve “Bu adamı, kendi haline bırakamayız.” dedi. Haşim, Zühre ve Teym b. Mürre, Abdulah b. Cüd’an’ın evinde toplandılar. Abdullah, onlara yemek verdi. Haram aylardan zilkade ayında sözleşip Hılfu’l-Fudul cemiyetini kurdular. Yemin ederek dediler ki: “Deniz, bir yün parçasını ıslattığı, Sebir ve Hira dağları yerlerinde durduğu

müddetçe zalime karşı mazlumun yanında yer alıp tek bir el gibi hareket edecek ve hakkını alıp kendisine vereceğiz. Yaşantımızda da birbirimize destek verip teselli edeceğiz.” Kureyşliler, bu ittifaka, “Hilfu’l-Fudul” adını vererek, ittifakı yapanlar için; “Bunlar faziletli bir işe girdiler” dediler. Sonra da As b. Vail’e gittiler. Zebidli adamın malını, onun elinden alıp sahibine verdiler. Abdülmuttalib oğlu Zübeyr bu iş için şöyle demişti: “Hepimiz aynı diyarın sakinleri isek de onlara karşı bir pakt kurmaya yemin ettim. Kurduğumuz bu pakta da Hilfu’l-Fudul adını verdik. Bu pakt sayesinde yabancı ve garip kimseler, yerlilere karşı korunacaktır. Ka’be’nin çevresindeki halk da bizim zulme karşı olduğumuzu ve her türlü kötülüğe engel olacağımızı bilsinler.” Zübeyr, bir başka şiirinde de şöyle demiştir: “Faziletli kimseler, Mekke içinde tek bir zalim barındırmamak üzere akidleşip yeminleştiler. Bu iş üzerinde sözleşip kesin güvence verdiler. Buna göre yerli de, yabancı da, haksızlığa karşı korunacaktır”

■ OLAY-II

Has’amlı bir adam, hac veya umre için Mekke’ye gelmişti. Beraberinde Katûl adında dünya güzeli ve parlak yüzlü bir kızı vardı. Nübeyh b. Haccac adındaki biri, bu kızı kaçırap babasından gizlemişti. Has’amlı kızın babası; “Bu adama karşı bana kim yardım eder?” deyince, ona; “Hilfu’l-Fudul cemiyetine başvur.” dediler. Adam, Ka’be’nin yanına gidip: “Ey Hilfu’l-Fudul mensupları!” diye seslenince, dört bir yandan yalın kılıç adamlar yanına gelerek; “İşte yardım sana geldi. Ne derdin varsa söyle.” dediler. O da; “Nübeyh, bana haksızlık etti. Kızımı zorla alıp götürdü,” deyince, O adamı da yanlarına katarak Nübeyh’in evine gittiler. Kapıya gelen Nübeyh’e: “Yazıklar olsun sana. Bizim kim olduğumuzu, nasıl bir cemiyet kurduğumuzu ve ne üzerine sözleştiğimizi biliyorsun. Hadi, çıkar bu adamın kızını” dediler. Nübeyh; “Olur, ama hiç değilse, bu gece kızıdan yararlanayım.” deyince, Topluluk; “Hayır, Allah’a andolsun ki onun bir damla sütünden

bile yararlanmana müsaade etmeyiz” diyerek kestirip attılar. O da çaresiz kalınca gizlediği kızı onlara teslim etti.

■ OLAY-III

İrâş Kabilesinden (Eraş) bir adam devesiyle Mekke’ye geldi. Ebu Cehil b. Hişam, o adamdan devesini satın aldı. Fakat borcunu ödemeyi geciktirdi. İrâşlı, gelip Kureyş’in toplandığı yerde durdu. Rasulullah da Kabe’nin bir köşesinde oturuyordu. Adam: “Ey Kureyşliler, beni Ebu’l Hakem b. Hişam’ın evine kim götüreceksin? Ben yabancıyım, yolcuym. Benim hakkımı yedi” dedi. Oradakiler, Peygamberi işaretle “O adamı görüyorsun ya. O, seni ona götürür” dediler.

Onlar, Rasulullah’la Ebu Cehil arasındaki düşmanlığı bildikleri için, böyle demekle güya Peygamber’le alay ediyorlardı.

İrâşlı geldi, Rasulullah’ın yanında durdu ve: “Ey Allah’ın kulu, Ebu’l-Hakem b. Hişam (Ebu Cehil) benim hakkımı yedi. Ben yabancıyım, yolcuym. Şu adamlardan beni ona götürüp hakkımı alacak bir adam göstermelerini istedim, bana seni gösterdiler. Ondan benim hakkımı alıver.” dedi. Rasulullah, ona: “Gidelim” dedi ve birlikte yürüdüler. Kureyşliler, Rasulullah’ın onunla gittiğini görünce içlerinden birine: “Onu takip et. Bakalım ne yapacak?” dediler. Rasulullah çıktı, Ebu Cehil’in evine geldi, kapısını vurdu. Ebu Cehil: “Kim o?” diye seslendi. Rasulullah (s.a.s.): “Ben, Muhammed. Dışarı çık.” diye cevapladı. Ebu Cehil çıktı. Beti benzi solmuştu. Hz. Peygamber ona: “Bu adama hakkını ver..” dedi. Ebu Cehil de: “Peki. Ona hakkını verinceye kadar buradan ayrılma” karşılığın verdi. İçeri girdi, adamın hakkını getirdi ve kendisine verdi. Sonra Hz. Peygamber geri döndü ve İrâşlı adama: “Haydi, yoluna koyul” dedi.

İrâşlı geldi, o toplantı yerinde (Rasulullah ile alay edenlerin karşısında) durdu ve “Allah ona hayırlı mükafatlar versin. Hakkımı alıverdi” diye olayı herkese duyurdu. Kureyşliler’in onların arkasından gönderdikleri adam da geldi. Ona: “Hey! Ne gördün?” dediler. O, “Çok tuhaf bir şey oldu.

Vallahi, 0 (Rasulullah) kapısını çalar çalmaz, Ebu'l Hakem, beti benzi atmış bir halde geldi. Muhammed: 'Bu adama hakkını ver.' deyince Ebu'l-Hakem: 'Peki, onun hakkını getirinceye kadar bekle, ayrılma' cevabını verdi ve getirdi, adamın hakkını verdi" dedi.

Az sonra oraya Ebu Cehl (o topluluğun yanına) geldi. Ona, "Yazık! Sana ne oldu böyle? Vallahi, senin yaptığın gibisini görmedik" dediklerinde; "(Asıl) Size yazıklar olsun. Vallahi, o kapımı çalar çalmaz ve onun sesini duyar duymaz, içim korkuyla doldu. Sonra ona geldim. Öyle ki; sanki başımın üstünde bir erkek deve vardı ki, onun başı, boynu, azı dişleri gibisini hiç görmedim, vallahi, eğer dediğini yapmasaydım, beni mutlaka yiyecekti" karşılığın verdi."

* * *

Muhammed Hamîdullah, "İslâm Peygamber"i isimli eserinde bu olayı şöyle vermektedir: "Bu konuyu, ilâhî vazifesine başlamasından sonra cereyan eden bir hâdise ile bitirelim: Aynı Ebu Cehl, Araş kabilesinden bir Arab'dan bazı şeyler satın almış ve fakat kararlaştırılan ücreti ödememişti. Ümitsizlik içinde tacir Ka'be'nin önüne vardı ve şikayette bulunmaya başladı. O sırada Ebu Cehl, Muhammed (a.s.s.)'ın Mekke'deki en belalı düşmanı haline gelmiş bulunuyordu. Kötü şakayı seven biri, Araş'lı bu yabancıya, hemen orada bulunan Muhammed (a.s.s.)'a durumu anlatmasını ve Ebu Cehl ile olan bu işi ancak onun halledebileceğini ifade etti. Bu sadece bir şakadan ibaretti ki Muhammed (a.s.s.) ile Ebu Cehl arasındaki kötü münasebetler esasen herkes tarafından iyice bilinmekteydi. Bundan habersiz Araş'lı yabacı, Peygamber efendimize gitti ve kendisine yardım etmesini yalvarıp yakardı. Muhammed (a.s.s.) hiç vakit geçirmeksizin ayağa kalktı ve Araş'lıyı da yanına alarak Ebu Cehl'in evine vardı; ziyaretlerinin sebebini öğrenmesi üzerine o, derhal borcunu ödedi. Daha sonra Ebu Cehl arkadaşlarına durumu açıklarken, kapısı vurulduğunda bunu bütün evi saran bir yer sarsıntısı şeklinde duyduğundan şaşkına dönüp son derece dehşete

düştüğünü ve Muhammed (a.s.s.) ile birlikte ağzından köpükler saçan dev gibi azgın bir devenin de gelmiş bulunduğunu ve 'Şayet Muhammed'i teskin için gecikseydim o azgın deve beni hırsıyla yiyip parçalayacaktı' demek suretiyle anlatmıştır." [7]

Ömer SAĞLAM.

03.01.2021.

■ Dipnotlar:

- [1] <https://www.altayli.net/beser-peygamber-hz-muhammed.html>
- [2] R. İhsan Eliaçık, alıntı yaptığımız makalesinin ilk şeklinde "El Muhabber" isimli eserin İbn Kudame'ye ait olduğunu belirtmekle birlikte (bkz. <https://emrahce.com/2009/06/16/hz-peygamber-din-adami-miydi/>) daha sonra yazarı İbn Habib olarak düzeltmiştir (<https://forum.memurlar.net/konu/569899/>)
- [3] Paragraf içindeki parantezler tarafımızca konulmuştur.
- [4] Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, İslâm Peygamberi, Çev. Salih Tuğ, c,1, İrfan Yayıncılık, İstanbul, 2003, s,52.
- [5] M. Çalışkan'ın uzun uzun alıntılıdığı olaylar, özüne dokunmadan özetlenerek aktarılmıştır.
- [6] Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, Zübeydli adamın mallarına el koyan zorbanın As bin Vail değil, Ebu Cehil olduğunu söylemektedir. Bkz. İslam Peygamberi, c,1, İrfan Yayıncılık, İst.2003, s, 54. Metin içindeki parantez içi bilgiler tarafımızca eklenmiştir.
- [7] Görüldüğü gibi M. Hamidullah, olayı anlatırken, "Bu konuyu, ilâhi vazifesine başlamasından sonra cereyan eden bir hâdise ile bitirelim" diyerek, sanki Hz. Muhammed'in, bu tür olaylara Hılfu'ul Fudul cemiyetinden bağımsız şekilde, Peygamber olarak da müdahale ettiğini ima eder gibidir. Ancak biz, şahsen, Hz. Peygamber'in bu tür hadiselerle Hılfu'l Fudûl mensubu olarak ve peygamberlikten önceki dönemde müdahale ettiğini düşünüyoruz. Zira, peygamberlik geldikten sonra, Mekkeli Müşriklerin baskılarına, çeşitli şekillerdeki yaptırımlarına ve hatta ölüm tehditlerine maruz kalan Hz.

Peygamber'in, Mekke'nin en şerli adamlarından ve Kureyş'in ileri gelenlerinden birisi olan Ebu Cehil'e, tabiri caizse posta koyması ve kapısına dayanması akla uygun görülmemektedir. Böyle bir durum, olsa olsa peygamberlik gelmeden önce ve tarafların en azından eşit şartlarda olduğu dönemde yaşanmış olmalıdır. Paragraflarda bulunan parantez içi bilgiler tarafımızca ilave edilmiştir. Taryhy makalalar